

Sygn. akt II UK 557/13

POSTANOWIENIE

Dnia 3 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Gudowska

w sprawie z wniosku D. W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w P.
o podleganie ubezpieczeniu społecznemu ,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 3 kwietnia 2014 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 19 czerwca 2013 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 czerwca 2013 r. Sąd Apelacyjny, Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] oddalił apelację D. W. od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 21 listopada 2011 r., oddalającego jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, [...] Oddział w P. z dnia 22 maja 2009 r., stwierdzającej podleganie przez ubezpieczonego obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 31 marca 1999 r., w dniu 30 czerwca 1999 r. oraz od dnia 1 października 2001 r. do dnia 30 grudnia 2004 r. W uzasadnieniach Sądów *meriti* przyjęto, że we wszystkich ujętych w decyzji okresach ubezpieczony podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, której nie zaprzestał, o czym świadczy niewykreślenie wpisu z rejestru działalności gospodarczej i rozliczanie z urzędem skarbowym.

Skarga kasacyjna ubezpieczonego, obejmująca wyrok Sądu drugiej instancji w całości, zawierająca wniosek o uchylenie wyroków sądów obydwu instancji i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania albo uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, została oparta na podstawie naruszenia przepisów postępowania przez wskazanie licznych przepisów kodeksu postępowania cywilnego oraz naruszenia przepisów prawa materialnego dotyczących podleganiu ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący przedstawił - jako istotne zagadnienie prawne - potrzebę wyjaśnienia „dopuszczalności takiego prowadzenia czynności procesowych przez sądy obydwu instancji w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, jak miało to miejsce w niniejszej sprawie, które prowadzi do naruszenia prawa do obrony w procesie cywilnym”. Postawił także problem, „czy wynikający z art. 378 § 1 k.p.c. nakaz rozważenia zarzutów apelacji nie skutkował obowiązkiem przeprowadzenia przez sąd drugiej instancji własnej, wyraźnie wyodrębnionej, a nie dorozumianej, oceny materiału dowodowego, jak i przeprowadzenia postępowania dowodowego z uwzględnieniem środków dowodowych, które zamierzał powołać apelujący, a czego nie uczynił, gdyż został pozbawiony prawa do obrony w zakresie zgłoszonego zarzutu, która to autorska ocena sądu powinna znaleźć odzwierciedlenie w uzasadnieniu wyroku”.

Według twierdzeń skarżącego, w sprawie zachodzi nieważność postępowania uzasadniona niedopuszczalnością drogi sądowej (art. 379 pkt 1 k.p.c.) ze względu na orzekanie w sprawie, która w części dotyczącej obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom zdrowotnym nie jest sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 k.p.c. i podlega właściwości sądów administracyjnych, a także pozbawieniem możliwości obrony swoich praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.) ze względu na uniemożliwienie mu czynnego udziału w postępowaniu, co nastąpiło na skutek nedoręczenia spełniającego ustawowe wymagania zawiadomienia o terminie rozprawy apelacyjnej oraz faktyczne pozbawienie go realnego dostępu do akt postępowania, w wyniku czego nie mógł na rozprawie przedstawić odpowiednich argumentów i wniosków dowodowych, a w końcu niewezwanie do udziału w

sprawie płatnika składek – pracodawcy skarżącego. Ponadto wyrok został wydany przez skład orzekający sprzeczny z przepisami prawa (art. 379 pkt 4 k.p.c.), gdyż skład orzekający Sądu pierwszej instancji został zmieniony z naruszeniem przepisów postępowania – art. 47 § 1 i 3 oraz art. 149 § 1 k.p.c. i § 50 i 57 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych.

Skarżący podniósł także, że skarga jest oczywiście uzasadniona z przyczyn wskazanych w drugim z przedstawionych przez niego zagadnień prawnych, jak również z powodu oczywistego naruszenia prawa materialnego w zakresie systemu ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, mających niewątpliwy wpływ na wynik postępowania, jako prowadzącego do stwierdzenia podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu, w przedmiocie nienależącym do właściwości sądów powszechnych, a ponadto na ustaleniu podlegania ubezpieczeniom społecznym i zdrowotnemu również w okresach, w których skarżący nie prowadził działalności gospodarczej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Nieuzasadniony jest zarzut niedopuszczalności drogi sądowej w części dotyczącej obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom zdrowotnym. Przede wszystkim wskazać należy, że „odpowiednie” stosowanie przepisów dotyczących składek na ubezpieczenie społeczne (art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) oznacza odesłanie do wszystkich przepisów dotyczących tej materii (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2009 r., II UZP 3/09, OSNP 2010 nr 13-14, poz. 165, uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 r., II UZP 3/08, OSNP 2009 nr 11-12, poz. 148). Sprawy dotyczące wymierzania i pobierania składek na ubezpieczenie zdrowotne zostały wyłączone ze spraw z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego, których rozpatrywanie na podstawie art. 109 ustawy, należy do kompetencji dyrektora oddziału wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia. Do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych należy realizacja zadań dotyczących kontroli i poboru składek na ubezpieczenie zdrowotne (art. 83 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych,

jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) i w tym zakresie decyzje tego Zakładu podlegają kontroli przez sąd pracy i ubezpieczeń społecznych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2009 r., I UZ 84/09, niepubl. i z dnia 18 września 2013 r., II UZ 48/13, niepubl.). Sprawa, w której wniesiono odwołanie od decyzji organu rentowego, dotyczącej wymierzenia i pobrania składek na ubezpieczenie społeczne, jest sprawą z zakresu ubezpieczeń społecznych w rozumieniu art. 476 § 2 pkt 1 k.p.c. (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 28 września 1994 r., II UZP 25/94, OSNAPiUS 1995 nr 6, poz. 79).

Zarzuty oparte na art. 379 pkt 4 k.p.c. dotyczą Sądu pierwszej instancji i zostały trafnie oddalone w zaskarżonym wyroku.

Zarzut pozbawienia możliwości obrony swych praw w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji nie polegał na wykazaniu, że skarżący został pozbawiony możliwości podejmowania czynności procesowych zmierzających do ochrony jego sfery prawnej (por. np. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 1961 r., 3 CR 953/60, Nowe Prawo 1963/1 str. 117 i wyroki z dnia 20 stycznia 1966 r., II PR 371/65 OSNCP 1966/10, poz. 172 oraz z dnia 27 maja 1999 r., II CKN 318/98 niepublikowany). W związku z tym trzeba przypomnieć, że w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego nieważność postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony swych praw zachodzi wówczas, gdy strona, wbrew swej woli, została faktycznie pozbawiona możliwości działania. Ten przejaw nieważności występuje wówczas, gdy na skutek wadliwości czynności procesowych sądu lub strony przeciwnej strona nie mogła brać i rzeczywiście nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części. Ocena, czy doszło do pozbawienia strony możliwości obrony swych praw, dokonywana jest przy tym na podstawie konkretnych okoliczności sprawy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 1974 r., II CR 155/74, OSPiKA 1975 nr 3, poz. 66, z dnia 10 lipca 1974 r., II CR 331/74, OSN 1975 nr 5, poz. 84, z dnia 10 maja 2000 r., III CKN 416/98, OSNC 2000 nr 12, poz. 220, z dnia 10 stycznia 2001 r., I CKN 999/98, niepublikowany, z dnia 18 października 2001 r., IV CKN 478/00, niepublikowany, z dnia 13 czerwca 2002 r., V KN 1057/00, niepublikowany, z dnia 27 lutego 2002 r., III CKN 875/99, OSNC 2003 nr 2, poz. 25, lub postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., III CKN

461/99, niepublikowane). W sprawie objętej skargą nie może być mowy o pozbawieniu skarżącego możliwości działania.

Przedstawienie zagadnień, które skarżący określił jako istotne zagadnienia prawne nie odpowiada warunkom przyjmowanym w judykaturze. We wniosku o przyjęcie skargi problem prawny powinien być wywiedziony i uzasadniony w sposób zbliżony do obowiązującego przy przedstawieniu zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepubl.). Skarżący nie uzasadnił niezbędności oczekiwanej odpowiedzi dla rozstrzygnięcia sprawy (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2008 r., II PZP 5/08, OSNP 2009 nr 15-16, poz. 203 oraz z dnia 27 maja 2010 r., III CZP 32/10, niepubl., III CZP 10/09, z 17 dnia kwietnia 2009 r., niepubl. z dnia 17 listopada 2009 r., III CZP 85/09, niepubl.).

Zakwalifikowany przez skarżącego jako przyczyna oczywistości skargi kasacyjnej problem ustalenia okresów, w których skarżący nie prowadził działalności gospodarczej, odnosi się wyłącznie do oceny stanu faktycznego sprawy, który – stosownie do art. 398³ § 3 oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c. – nie stanowi przedmiotu kontroli kasacyjnej, zatem w tym zakresie wnioskowi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania towarzyszą niedopuszczalne argumenty.

Nie bez znaczenia jest także to, że skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałyby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa wątpliwości wymagające wyjaśnienia przez Sąd Najwyższy w ramach sformułowanego w tej sprawie zagadnienia prawnego.

Uwzględniając to, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).